

2/2019

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 5 • Valtioneuvoston asetukset 5
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 6 • Korkein hallinto-oikeus 9 • KKO:n valitusluvat 15

➤ VAHVISTETUT LAIT

● **Laki rajavartiolaiton muuttamisesta, laki ulkomaalaislain muuttamisesta, laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain muuttamisesta, laki rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja laki poliisilain 2 luvun 21 §:n muuttamisesta (9-13/2019)**

*HE 201/2017 vp
HaVM 16/2018 vp
EV 148/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.4.2019.

Lakimuutosten tarkoituksena on kehittää Rajavartiolaitoksen ja rajavartiomiehen normaaliolojen toimivaltuuksia siten, että Rajavartiolaitos voi varautua sekä nopeasti ja tehokkaasti vastata Suomen turvallisuusympäristössä ilmeneviin uhkisiin sekä itsenäisesti että yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

● **Laki ajokorttilain 32 ja 61 §:n muuttamisesta (15/2019)**

*HE 186/2018 vp
LiVM 26/2018 vp
EV 164/2018 vp*

Laki tuli voimaan 1.2.2019.

Ajokorttilakia on muutettu niin, että ajo-oikeus voidaan liikennevalvonnassa osoittaa myös sähköisesti. Ajokortin haltija voi ladata tiedot Liikenne- ja viestintäviraston sovelluksesta. Sähköisellä sovelluksella ei voi korvata varsinaista ajokorttia.

● **Laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja siihen liittyvät säädösmuutokset(16-30/2019)**

*HE 188/2018 vp
StVM 24/2018 vp
EV 195/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.4.2019

Asumisperusteinen etuuslainsäädäntö muuttuu. Tilapäisen ulkomailla oleskelun aikaraja muuttuu yhdestä vuodesta kuuteen kuukauteen. Ulkomailla oleskelevalla henkilöllä on yleensä oikeus etuuksiin, jos ulkomailla oleskelun aiottu kesto on enintään kuusi kuukautta. Voimassa olevan lainsäädännön mukainen asumisperusteisten etuuksien maksamisen jatkuminen, jopa vuoden kestävä ulkomailla oleskelun ajan, on kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellisen pitkä aika. Muutos vastaa paremmin myös etuuslakeihin kirjattua etuuksien tarkoitusta.

● **Laki Syyttäjälaitoksesta ja siihen liittyvät säädösmuutokset (32-43/2019)**

*HE 17/2018 vp
PeVL 25/2018 vp
LaVM 5/2018 vp
EV 134/2018 vp*

Lait tulevat voimaan 1.10.2019

Syyttäjälaitoksen organisaatiota muutetaan siten, että nykyisestä Valtakunnansyyttäjänvirastosta ja sen alaisuudessa toimivista syyttäjänvirastoista muodostetaan yksi Syyttäjälaitos-niminen virasto.

Uudistuksen tavoitteena on parantaa syyttäjälaitoksen toimintaedellytyksiä ja tehostaa toimintaa. Valtakunnallinen rakenne antaa aiempaa paremmat edellytykset johtaa syyttäjälaitosta kokonaisuutena sekä käyttää ja jakaa resursseja joustavasti. Samalla voidaan tehokkaammin edistää yhdenmukaista valtakunnallista ratkaisutoimintaa ja vastata yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. Uudistus myös lisää tulosohjauksen vaikuttavuutta.

Syyttäjälaitos vastaa itsenäisesti ja riippumattomasti syyttäjän toimista. Virasto muodostuu keskuksenhallintoyksikkönä toimivasta valtakunnansyyttäjän toimistosta ja viidestä syyttäjälaikeesta. Valtakunnansyyttäjän toimisto hoitaa

keskushallinnon tehtävät ja syyttäjälaikeet vastaavat rikosvastuun toteuttamisesta alueellaan. Virastoa johtaa valtakunnansyyttäjä, joka toimii edelleen ylimpänä syyttäjänä ja syyttäjien esimiehenä.

Kihlakunnansyyttäjän virkaniemike muuttuu aluesyyttäjäksi. Erikoissyyttäjät toimivat jatkossa erikoissyyttäjän virassa. Laissa säädetään edelleen syyttäjän tehtävistä, toimivallasta, tiedonsaantioikeuksista, esteellisyydestä, varallolosta ja asiamiehenä toimimisesta. Nykyinen laki syyttäjälaitoksesta kumotaan uudistuksen yhteydessä.

● **Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta (49/2019)**

*HE 117/2018 vp
YmVM 12/2018 vp
EV 124/2018 vp*

Laki tuli voimaan 28.1.2019.

Ympäristönsuojelulakiin tehdään muutokset, joilla pannaan kansallisesti täytäntöön uuden päästökattodirektiivin vaatimukset. Keskeisimmät uudet säännökset koskevat Suomelle vuosiksi 2020–2029 sekä vuodesta 2030 alkaen vahvistettuja kansallisia päästövähennysvelvoitteita sekä niihin liittyviä joustomahdollisuuksia, kansallisten päästövähennysvelvoitteiden toteuttamiseksi laadittavaa kansallista ilmansuojeluohjelmaa sekä päästövähennysvelvoitteisiin liittyvän ekologisen vaikutusseuranan järjestämistä.

● **Laki luotsauslain muuttamisesta (51/2019)**

*HE 225/2018 vp
LiVM 32/2018 vp
EV 187/2018 vp*

Laki tuli voimaan 1.2.2019

Lailla mahdollistetaan luvanvarainen etäluotsaus, jossa luotsi hoitaa tehtäviään muualla kuin luotsattavassa aluksessa. Liikenne- ja viestintävirasto voi luotsausyhtiön ha-

kemuksesta myöntää luvan etäluotsaukseen määräajaksi.

● **Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta ja laki julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain muuttamisesta (52-53/2019)**

*HE 226/2018 vp
LiVM 34/2018 vp
EV 186/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.2.2019.

Lakimuutoksilla mahdollistetaan laajakaistainen viranomaisviestintäpalvelu, jolla korvataan nykyinen viranomaisradioverkkoon (VIRVE) perustuva kapeakaistainen viranomaisviestintäpalvelu. Toteutettavien säädösmuutosten yhteiskunnalliset hyödyt ovat merkittävät, koska uusi viranomaisviestintäpalvelu mahdollistaa laajakaistaisen viestinnän, esimerkiksi videokuvan siirron ja parantaa näin tilannekuvan tarkkuutta sekä viranomaisvastetta muun muassa onnettomuus- ja häiriötilanteissa. Ratkaisu yhdistää valtion ja yksityisen sektorin teletoiminnan voimavaroja kustannustehokkaalla tavalla viranomaisten laajakaistaisen viranomaisviestintäpalvelun toteuttamiseksi.

● **Laki kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta, laki avioliittolain muuttamisesta, laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 15 §:n muuttamisesta ja laki maistraattien eräistä henkilörekistereistä annetun lain 4 §:n muuttamisesta (56-59/2019)**

*HE 190/2018 vp
LaVM 11/2018 vp
EV 156/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 29.1.2019.

Kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevia EU:n asetuksia aletaan soveltaa 29.1.2019. Asetukset yhtenäistävät varallisuussuhteisiin sovellettavia kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiä. Asetuksista toinen koskee aviopuolisoiden varallisuussuhteita ja toinen rekisteröityjen parien varallisuussuhteita.

Asetuksissa säädetään siitä, minkä valtion tuomioistuin on toimivaltainen ja minkä valtion lakia sovelletaan puolisoitten varallisuussuhteita koskevassa asiassa, kun siinä on jokin kansainvälinen liittymä. Asetuksissa on myös säännökset toisessa jäsenvaltiossa annettujen päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta.

Ellei sopimusta ole tehty, sovelletaan aviopuolisoiden varallisuussuhteisiin ensisijaisesti sen valtion lakia, jossa on puolisoitten ensimmäinen yhteinen asuinpaikka avioitumisen jälkeen. Rekisteröidyn parisuhteen varallisuusoi-keudellisiin vaikutuksiin sovelletaan sen valtion lakia, jonka mukaisesti parisuhde on rekisteröity. Sovellettavaa lakia koskevia asetusten säännöksiä sovelletaan vain henkilöihin, jotka ovat avioituneet, rekisteröineet parisuhteensa tai tehneet lainvalintaa koskevan sopimuksen 29.1.2019 tai sen jälkeen.

EU:n asetuksia aletaan soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvissa 18 jäsenvaltiossa, jotka ovat Belgia, Bulgaria, Tšekki, Saksa, Kreikka, Espanja, Ranska, Kroatia, Italia, Luxemburg, Malta, Alankomaat, Itävalta, Portugali, Slovenia, Suomi, Ruotsi ja Kypros.

Avioliittolakiin lisätään tässä yhteydessä myös ulkomaisen päätöksen tunnustamista ja täytäntöönpanokelpoisuutta koskevat säännökset. Ne parantavat oikeusturvaa sellaisten parien osalta, joiden varallisuussuhteita koskeva päätös on annettu tiiviimmän yhteistyön ja pohjoismaisen yhteistyön ulkopuolella olevassa valtiossa.

● **Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta, laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 ja 16 §:n muuttamisesta, laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta, laki maakaasumarkkinalain 21 ja 59 §:n muuttamisesta ja laki energiatehokkuuslain 25 §:n 5 momentin kumoamisesta (108-112/2019)**

*HE 144/2018 vp
TaVM 21/2018 vp
EV 162/2018 vp*

Lait tulivat pääosin voimaan 1.2.2019. Maakaasumarkkinalain

muutos tulee voimaan 1.1.2020 ja energiatehokkuuslain muutos 1.7.2021.

Lakimuutokset mahdollistavat siirtymisen keskitettyyn tiedonvaihtoon sähkön vähittäismarkkinoiden keskeisten markkinaprosessien, kuten toimittajan vaihtojen ja muutosten toteuttamisessa ja mittaustietojen välityksessä. Tavoitteena on myös siirtää jakeluverkoissa toimivien vähittäismyymien ja jakeluverkonhaltijoiden sähkötaseiden keskitettyyn selvitykseen. Vähittäismyymijiä, jakeluverkonhaltijoita ja niiden asiakkaita palvelemaan perustettaisiin sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikkö eli niin sanottu datahub, jonka toiminnasta vastaisi järjestelmävastaava kantaverkonhaltija. Vähittäismyymijät ja jakeluverkonhaltijat veloitetaan hoitamaan mainitut markkinaprosessinsa sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön kautta. Koska yksiköllä olisi lakiin perustuva monopoli-asema näiden palvelujen tuottamisessa, palvelujen ehdot ja hinnoittelumenetelmät vahvistetaan ennen niiden käyttöönottamista. Yksikön toiminnan valvonta annetaan kansallisena sääntelyviranomaisena toimivalle Energiavirastolle.

● **Laki tiedustelutoiminnan valvonnasta ja laki valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta (121-122/2019)**

*HE 199/2017 vp
PeVM 9/2018 vp
EV 199/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.2.2019.

Siviili- ja sotilastiedustelun valvontaa koskeva uusi laki on tullut voimaan helmikuun alussa. Valvontajärjestelmän uudistamista tarvitaan, koska siviili- ja sotilastiedusteluviranomaisille on tarkoitus antaa uusia merkittäviä tehtäviä ja toimivaltuuksia vireillä olevan tiedustelulainsäädännön hyväksymisen myötä.

Tiedustelutoiminnan valvontajärjestelmä muodostuu parlamentaarista valvonnasta sekä laillisuusvalvonnasta vastaavasta tiedusteluvallontavaltuutetusta.

Parlamentaarista valvontaa harjoittaa eduskunnan uusi tiedusteluvallontavaliokunta. Uusi tiedusteluvallontavaltuutettu toimii

tietosuojavaltuutetun toimiston yhteydessä ja on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton. Valtuutettu valvoo tiedustelutoiminnan lainmukaisuutta sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tiedustelutoiminnassa.

● **Laki työsopimuslain 7 luvun 2 §:n muuttamisesta ja laki työttömyysturvalain 2 a luvun 1 §:n muuttamisesta (127-128/2019)**

HE 227/2018 vp
TyVM 10/2018 vp
EV 190/2018 vp

Lait tulevat voimaan 1.7.2019.

Irtisanomissyytä koskevassa kokonaisharkinnassa on uutena vaikuttavana tekijänä otettava huomioon työnantajan palveluksessa olevien työntekijöiden lukumäärä. Laki-muutoksen tarkoituksena on, että pienten työnantajien erityiset olosuhteet tulevat riittävällä tavalla huomioon otetuiksi henkilöön perustuvaa irtisanomisperustetta arvioitaessa.

Samaan aikaan työsopimuslain muutoksen kanssa eduskunta päätti lyhentää työttömyysturvan karenssiaikaa nykyisestä 90 päivästä 60 päivään tilanteissa, joissa työnantaja on päättänyt työsuhteen työntekijästä johtuvasta syystä.

● **Laki ajoneuvolain muuttamisesta, laki ajokorttilain muuttamisesta, laki tieliikennelain muuttamisesta, laki ajoneuvo-verolain 4 §:n muuttamisesta, laki autoverolain 1 §:n muuttamisesta, laki polttoainemaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta, laki arvonlisäverolain 114 §:n muuttamisesta ja laki rikoslain 23 luvun 12 §:n muuttamisesta (130-137/2019)**

HE 173/2018 vp
LiVM 33/2018 vp
EV 191/2018 vp

Lait tulevat voimaan 1.11.2019

Uudistuksella otetaan käyttöön uusi kansallinen T-ajoneuvoluokan ajoneuvoryhmä, kevytauto, johon kuuluvat henkilöautosta muunnettu, nopeudeltaan enintään 45 kilometriin tunnissa rajoitetut ajoneuvot. Kevyttauton kuljettaminen edellyttää mopoautoja vastaavasti AM-luokan ajo-oikeutta.

Tavoitteena on mahdollistaa uusi liikkumisen muoto erityisesti nuorille, 15-17-vuotiaille, ottamalla käyttöön uusi ajoneuvoryhmä. Nuoret liikkuvat paljon ja liikkumiseen käytetään usein mopoa tai mopoautoa. Kevyttauto tuo näiden rinnalle uuden vaihtoehdon. Laki-muutoksen tavoitteena on lisäksi parantaa erityisesti nuorten liikenneturvallisuutta.

● **Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)**

HE 195/2018 vp
SiVM 14/2018 vp
EV 204/2018 vp

Laki tuli voimaan 1.3.2019.

Lain lähtökohtana on kulttuuriin ja taiteeseen liittyvän luovan toiminnan edistäminen ja kaikkien väestöryhmien yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Laki edistää kunnassa tapahtuvaa kulttuuritoimintaa siten, että toiminta järjestetään ja palvelut tuotetaan ottaen huomioon paikalliset olosuhteet, eri väestöryhmien erilaiset tarpeet ja odotukset sekä kulttuurin ja taiteen moninaiset mahdollisuudet vaikuttaa ihmisten ja yhteisöjen elämään, yhteiskuntaan sekä alueelliseen ja paikalliseen kehitykseen. Lain tavoitteet ja kuntien tehtävät liittyvät ihmisten luovan ilmaisun mahdollisuuksiin, kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen, harrastamiseen, saatavuuteen ja käyttöön, taide- ja kulttuurikasvatukseen, kulttuuriperintöön, sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden vahvistamiseen ja paikallisen ja alueelliseen elinvoiman edistämiseen kulttuurin ja taiteen keinoin.

● **Laki asunto-osakeyhtiölain muuttamisesta (183/2019)**

HE 210/2018 vp
YmVM 17/2018 vp
EV 205/2018 vp

Laki tuli voimaan 1.3.2019

Asunto-osakeyhtiöiden päätöksentekoa rakennusten purkamisesta ja uusrakentamisesta helpotetaan. Keskeisin muutos on se, että taloyhtiön yhtiökokous voi päättää 4/5:n määränemmistöllä purkamisesta ja uusrakentamisesta, kun voimassa olevan lain mukaan asunto-osakeyhtiön on päätettävä hankkeesta yksimielisesti.

Uudistus tuo taloyhtiöille nykyistä enemmän toteutus- ja rahoitusvaihtoehtoja mittaviin peruskorjauksiin ja lisäksi se turvaa kunkin osakkaan asumisen, asuntovarallisuuden arvon sekä yhtiön ja osakkaiden velkojien aseman. Muutos vauhdittaa uusien asuntojen syntymistä sekä mahdollistaa alueiden tehokkaamman käytön ja kehittämisen.

● **Laki osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta, laki asunto-osakeyhtiölain 1 luvun 7 §:n 1 momentin kumoamisesta ja laki osuuskuntalain 16 luvun 7 §:n 1 momentin kumoamisesta (184-186/2019)**

HE 238/2018 vp
TaVM 25/2018 vp
EV 206/2018 vp

Lait tulevat voimaan 1.7.2019

Yritystoiminnan aloittaminen helpottuu heinäkuussa, kun yksityisiltä osakeyhtiöiltä poistuu 2500 euron vähimmäispääoma-vaatimus. Tarkoituksena on helpottaa ammatin harjoittamista ja muuta mikro- ja pienyritystoimintaa ilman henkilökohtaista vastuuta alentamalla kynnystä perustaa osakeyhtiömuotoinen yritys. Muutos myös helpottaa yhtiön digitaalista ilmoittamista ja rekisteröinnin automatisointia.

Uudistuksessa yksityisen osakeyhtiöiden ohella pääomavaatimus poistuu myös asunto-osakeyhtiöiltä. Lisäksi osuuskunnan rahastointivelvollisuudesta luovutaan.

Osakepääomavaatimuksen poisto koskee noin 85 prosenttia perustettavista osakeyhtiöistä ja osaa niistä uuden yrityksen perustamista harkitsevista, joille toinen vaihtoehto on yritystoiminta toiminimellä. Myös suuri osa olemassa olevista yksityisistä osakeyhtiöistä voi jatkossa halutessaan alentaa osakepääomaansa.

● **Sijoitusrahastolaki ja siihen liittyvät säädösmuutokset (213-230/2019)**

HE 243/2018 vp
TaVM 27/2018 vp
EV 221/2018 vp

Lait tulivat voimaan 1.3.2019

Uudella sijoitusrahastolailla selkeytetään lain soveltamisalaa ja poistetaan nyky sääntelyyn liitty-

viä epäselvyyksiä. Keskeisiä uudistuksia ovat erikoissijoitusrahastoja koskevan sääntelyn siirtäminen sijoitusrahastolaista vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun lakiin sekä sijoitusrahastodirektiivissä säännellyn alarahastorakenteen salliminen sijoitusrahastoissa.

● **Laki hankintayksiköiden ja elinkeinonharjoittajien sähköisestä laskutuksesta (241/2019)**

*HE 256/2018 vp
TaVM 30/2018 vp
EV 232/2018 vp*

Laki tulee voimaan 1.4.2019.

Lailla pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sähköisestä laskutuksesta julkisissa hankinnoissa. Direktiivissä edellytetyn mukaisesti velvoitetaan hankintayksiköt julkisissa hankinnoissa ottamaan vastaan ja käsittelemään sähköisiä laskuja, jotka noudattavat uutta eurooppalaista standardia.

Lakia ei sovelleta, jos sähköisen laskun käyttö voisi paljastaa salassa pidettäviä tietoja tai vaarantaa valtion keskeisiä turvallisuusetuja.

Lailla pyritään tehostamaan sekä julkisen että yksityisen sektorin taloushallintoa luomalla puitteet laskujen automaattiseen käsittelyyn.

Laki ei koske yksityisten luonnollisten henkilöiden laskutusta.

● **Laki ulkomaalaislain muuttamisesta (242/2019)**

*HE 217/2018 vp
HaVM 26/2018 vp
EV 223/2018 vp*

Laki tulee voimaan 1.5.2019.

Suomen edustuston Euroopan unionin viisumisäännösten nojalla tekemään viisumin epäamis- ja mitätöintipäätökseen sekä sellaiseen viisumin kumoamispäätökseen, jota ei ole tehty viisuminhaltijan pyynnöstä, saa vaatia oikaisua edustuston sijasta ulkoministeriöltä.

Lakia muutetaan myös siten, että perhesiteen selvittämiseksi tehtävää DNA-tutkimusta varten suun limakalvolta näytteen voi ottaa asianosainen itse, Maahanmuuttoviraston tai ulkoasiainhallinnon virkamies taikka muu tarpeelliseen soveltuva henkilö.

● **Laki rikoslain 6 luvun 10 §:n muuttamisesta, laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta, laki Rikosseuraamuslaitoksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta, laki henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain 2 §:n muuttamisesta, laki Suomen ja muiden pohjoismaiden välisestä yhteistoiminnasta rikosasioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanossa annetun lain 11 ja 12 §:n muuttamisesta, laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta ja laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 9 §:n muuttamisesta (272-278/2019)**

*HE 120/2018
LaVM 10/2018
EV 155/2018*

Lait tulevat voimaan 1.1.2020.

Ehdollisen vankeusrangaistuksen oheisseuraamuksia koskevaa järjestelmää muutetaan. Myös aikuinen, eli rikoksen 21 vuotta täyttäneenä tehnyt voidaan tuomita ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan.

Aikuinen voidaan tuomita ehdollisen vankeuden oheisseuraamuksena valvontaan, jos se on tekijän aikaisempi rikollisuus, hänen henkilökohtaiset olonsa ja rikokseen johtaneet seikat huomioon ottaen tarpeen uusien rikosten ehkäisemiseksi. Valvontaan voidaan tuomita myös sillä perusteella, että ehdollista vankeutta yksinään olisi pidettävä riittämättömänä rangaistuksena rikoksesta.

➔ **HALLITUKSEN ESITYKSET**

● **Hallituksen esitys (HE 321/2018 vp) eduskunnalle laiksi Suomessa oleskelunsa rekisteröineiden Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta oleskella Suomessa vuoden 2020 loppuun**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki, jolla jat-

kettaisiin Suomessa oleskelunsa rekisteröineiden Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeutta oleskella Suomessa vuoden 2020 loppuun saakka, jos Yhdistynyt kuningaskunta eroaa Euroopan unionista ilman erosopimusta 29 päivänä maaliskuuta 2019 tai myöhemmin. Oleskeluoikeus sisältäisi oikeuden työnteekoon ja yritystoiminnan harjoittamiseen. Lain soveltamisalaan kuuluvat täyttäisivät myös sosiaaliturvalainsäädännön edellyttämän laillisen oleskelun vaatimuksen sekä voisivat rekisteröityä työnhakijoiksi.

➔ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus maanpuolustuksen tieteellisestä neuvottelukunnasta (3/2019)**

Asetus tuli voimaan 15.1.2019.

Maanpuolustuksen tieteellisestä neuvottelukunnasta annettu valtioneuvoston asetus on uudistettu. Neuvottelukunta toimii puolustusministeriön yhteydessä. Neuvottelukunnan tarkoituksena on puolustustutkimuksen edistäminen. Neuvottelukunnan perustehdävät eli tutkimustoiminnan edistäminen ja tutkimushankkeiden rahoitusesitysten tekeminen säilyvät ennallaan.

● **Valtioneuvoston asetus yritystutkimusjaostosta (4/2019)**

Asetus tuli voimaan 15.1.2019.

Asetuksella säädetään riippumaton yritystutkimus tutkimusjaosto. Tavoitteena on tuottaa informaatiota yritystutkimusjärjestelmän kehittymisestä sekä edistää vaikuttavuuden arvioinnin laatua ja tutkimuksen hyödyntämistä politiikan-teossa ja yhteiskunnallisissa keskustelussa. Tutkimusjaoston tehtävänä on arvioida yritystutkimusjärjestelmää ja erityisesti laatia vuosittain arvio yritystutkimusjärjestelmän kehittymisestä, kehittää vaikuttavuuden tutkimusmetodologiaa ja tehdä riippumattomia arvioita yritystuista. Tutkimusjaosto voi hankkia tutkimuksia ja selvityksiä

tähän tarkoitukseen käytettävissä olevilla määrärahoilla tai muulla rahoituksella tehtävänsä hoitamiseksi. Tutkimusjaosto julkistaa vuosittain arvion yritystukijärjestelmän kehittämisestä.

● **Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta öljyjätteen keräykseen, kuljetukseen ja varastointiin (5/2019)**

Asetus tuli voimaan 15.1.2019.

Asetuksella pyritään edistämään öljyjätteen kattavaa valtakunnallista keräämistä ja toimittamista asianmukaiseen käsittelyyn.

● **Valtioneuvoston asetus rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta (284/2019)**

Asetus tulee voimaan 16.6.2019.

Asetuksella pannaan kansallisesti täytäntöön rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta Euroopan unionissa annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/798 tekniset vaatimukset rautatiejärjestelmän ja sen osien teknisistä vaatimuksista sekä erilaisiin lupahakemuksiin liitettäviä asiakirjoista.

➔ **KORKEIN OIKEUS**

KKO:2019:1

Tuomioistuimen toimivalta – Tuomioistuin- vai hallintoriita- asia

Valtio vaati kaupungilta korvausta vahingosta, joka oli aiheutunut kaupungin ja aluehallintoviraston välisen talous- ja velkaneuvontapalvelujen järjestämistä koskevan toimeksiantosopimuksen purkamisesta. Yleinen tuomioistuin oli toimivaltainen tutkimaan valtion kaupunkiin kohdistaman kanteen. Ks. KKO:2008:36.

KKO:2019:2

Todistelu – Näytön arviointi – Huumausainerikos

A:ta syytettiin huumausainerikoksesta sillä perusteella, että hän oli tuonut maahan huumausainetta. A:n nimellä ja kotiosoitteella oli postitse saapunut ulkomailta kirjelähetys, joka oli sisältänyt 250 kappaletta 25C-NBOMe -huu-

mausainetta sisältäviä lappuja. A kiisti tilanteensa lähetystä tai tietävänsä siitä mitään.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, ettei A:n syyllisyydestä huumausainerikokseen jäänyt varteenotettavaa epäilyä. Ks. KKO:2018:3.

OK 17 luku 1 §
OK 17 luku 3 §
RL 50 luku 1 §

KKO:2019: 3

Konkurssi – Konkursseivalvonta – Jakoluettelon vahvistaminen

Pesänhoitaja oli riitauttanut eräiden saatavien valvonnat ennen kuin hän oli toimittanut jakoluettelon käräjäoikeudelle vahvistettavaksi mutta sen jälkeen, kun konkurssilain 13 luvun 10 §:n 2 momentissa säädetty määräaika jakoluettelon toimittamiselle oli kulunut umpeen. Riitautukset jätettiin myöhässä tehtyinä tutkimatta. (Ään.)

KonkL 13 luku 6 §
KonkL 13 luku 10 § 2 mom

KKO:2019:4

Rikosuhrimaksu – Ennakkopäätösvalitus

Vastaaja oli kahdella eri tuomiolla tuomittu rangaistukseen rikoksista, jotka olisi voitu käsitellä samalla kertaa. Ensiksi annetussa tuomiossa vastaaja oli määrätty maksamaan rikosuhrimaksu. Korkein oikeus katsoi, että rikosuhrimaksu tuli määrätä maksettavaksi myös jälkimmäisessä tuomiossa.

KKO:2019:5

Oikeudenkäyntimenettely – Tyytymättömyyden ilmoittaminen – Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus – Kantelu

Käräjäoikeus oli hyväksynyt liian myöhään tehdyn tyytymättömyyden ilmoituksen. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein katsottiin, että kysymys ei ollut lainvoimaiseen tuomioon rinnastettavasta oikeudellisesta ratkaisusta ja että hovioikeus voi tutkia tyytymättömyyden ilmoittamista koskevan käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuuden pääasian yhteydessä.

OK 25 luku 1 §
OK 25 luku 9 §
OK 31 luku 16 §

KKO:2019:6

Ylimääräinen muutoksenhaku – Tuomion purkamisen rikosasiassa – Rikokseen osallisuus – Avunanto

A:n ja B:n syytteet törkeästä veropetoksesta ja törkeästä kirjanpitorikoksesta oli hovioikeudessa hylätty toteen näyttämättömänä. C, joka oli käräjäoikeudessa tuomittu avunannosta törkeään veropetokseen ja törkeään kirjanpitorikokseen, ei ollut hakenut muutosta tuomioonsa. C haki rikostuomionsa purkamista sillä perusteella, että päätekijöiden syytteiden tultua hylätyksi hän ei ollut voinut avunantajana syyllistyä rikoksiin. Korkein oikeus katsoi, ettei asiassa ollut jäänyt jäljelle sellaista päärrikosta, johon C:n avunanto olisi voinut kohdistua. Korkein oikeus purki C:n tuomion. (Ään.) Vrt. KKO 2015:68

OK 31 luku 8 § 3 kohta

KKO:2019:7

Asiakirja – Asiakirjan esittämisvelvollisuus – Liikesalaisuus

A Oy ja B Oy vaativat riita-asiassa, että C Oy ja D Oy sekä mainitut yhtiöt omistaneet henkilöt määrätään esittämään C Oy:n ja D Oy:n yhdessä omistaman yhdysvaltalaisen yhtiön asiakirjoja. Vastapuolet kiistivät vaatimuksen sillä perusteella, että asiakirjoja ei ollut yksilöity riittävästi, niillä ei ollut merkitystä näyttönä eivätkä ne olleet vastapuolten, vaan yhtiön hallussa. Lisäksi asiakirjat sisälsivät yhtiön liikesalaisuuksia.

Korkeimman oikeuden päätöksestä tarkemmin ilmenevillä perusteilla katsottiin, että asiakirjan esittämisvelvollisuuden edellytykset täyttyivät eräiden asiakirjojen osalta ja että erittäin tärkeät syyt vaativat liikesalaisuuksista todistamista. (Ään.)

OK 17 luku 40 §
OK 17 luku 19 §

KKO:2019:8

Velkomus – Oikeudenkäyntimenettely – Selvästi perusteton vaatimus – Kuluttajansuoja – Euroopan unionin oikeus

S oli ottanut R Oy:ltä 30 euron pienlainan, jonka saamisen edellytyksenä oli ollut joko lainansaajan

hankkima henkilötakaus tai A Oy:n myöntämä maksullinen takaus. S oli valinnut takaajaksi A Oy:n, jonka palvelu edellytti B Oy:n maksullisen tekstiviestipalvelun käyttämistä. A Oy ja B Oy olivat siirtäneet saatavansa S:ltä P Oy:lle.

P Oy vaati S:ää vastaan nostamassaan kanteessa tämän velvoittamista suorittamaan takaussopimuksen perusteella palkkiota ja sopimussakkoa yhteensä 34 euroa sekä tekstiviestipalvelusopimuksen perusteella palkkiota 4,50 euroa. S ei vastannut kanteeseen.

Mainitsemillaan perusteilla Korkein oikeus katsoi, että – haastehakemuksessa esitettyjen seikkojen perusteella käräjäoikeudella oli ollut velvollisuus tutkia viran puolesta, perustuivatko vaatimukset sopimusehtodirektiivin perusteella arvioitaviin kohtuuttomiin vakiosopimusehtoihin, – sopimusehtodirektiivin soveltamisedellytyksiä oli arvioitava pienlainsopimuksen ehtojen pohjalta,

– takauspalvelua ja tekstiviestipalvelua koskevat sopimusehdot eivät koskeneet pienlainsopimuksen pääkohteen määrittelyä tai sovitun hinnan taikka korvauksen riittävyyttä, minkä vuoksi sopimusehtojen kohtuuttomuutta oli arvioitava direktiivin perusteella, ja että

– ehdot olivat kohtuuttomia.

P Oy:n vaatimukset olivat siten selvästi perusteettomia. Ks. KKO:2015:60

OK 5 luku 13 §
KSL 7 luku 6 §
KSL 7 luku 17 a §

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettu direktiivi 93/13/ETY 4 art 2 kohta

KKO:2019:9

Vahingonkorvaus – Rikosvahingon korvaaminen – Korvattava vahinko – Puhdas varallisuusvahinko – Korvauksen sovittelu

A oli toimiessaan yleishyödyllistä rakennuttamista harjoittaneen säätiön ja useiden säätiön omistamien kiinteistöosakeyhtiöiden hallituksen puheenjohtajana antanut rahoitustuesta päättäneelle Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuselle (ARA) vääriä tietoja avustuksia haettaessa ja jättänyt ilmoittamatta oikeita tietoja toteutuneista

kustannuksista ja niitä vastaavasta rahoituksesta. A on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla 12 törkeästä avustuspetoksesta.

Korkein oikeus katsoi, että jos tukivarojen todellinen käyttötarkoitus olisi ollut ARA:n tiedossa, rahoitustukea ei olisi myönnetty lainkaan. Näin ollen A:lle syyksi luetuista rikoksista aiheutunut vahinko oli myönnetyn tuen määräinen. Kiinteistöosakeyhtiöiden omistukseen tulleita rakennuksia ja sosiaalisen asuntotuotannon tavoitteiden osittaista täyttymistä ei voitu pitää sellaisena rikastumiskiellon tarkoituksena taloudellisena etuna, joka vähentäisi vahingonkorvauksen määrää. (Ään.)

Kysymys myös tahallisella rikoksella aiheutetun vahingonkorvauksen sovittelusta.

KKO:2019:10

Turvaamistoimi – Patenti

Yhtiö oli vaatinut, että markkinaoikeus määrää todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain nojalla ulosottomiehen ottamaan jäljennökset vastapuolen hallussa olevista asiakirjoista, kuten laskuista, kuiteista ja muusta kirjanpitoaineistosta, ja että yhtiö saa oikeuden tutustua ulosottomiehen hallussa olevaan aineistoon.

Kysymys siitä, oliko yhtiö esittänyt perusteet turvaamistoimen määräämiselle ja tiedonsaantioikeudelle.

L todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa 2, 3, 7 a ja 7 b §

KKO:2019:11

Asianajaja – Valvonta – Kurinpäällinen seuraamus – Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittely hovioikeudessa

Asianajaja oli toiminut kantelijoiden asiamiehenä näiden asuinhuoneiston remonttia koskeneessa riita-asiasa. Suomen Asianajajaliiton yhteydessä toimiva valvontalautakunta oli palkkioriiita-asiasa suositellut asianajajan palkkion alentamista. Valvontalautakunta oli samana päivänä valvonta-asiasa antamassaan ratkaisussa palkkioriiita-asian ratkaisuun perustuen katsonut, että asianajaja oli menettänyt hyvän asianajajatavan vastai-

sesti laskuttaessaan päämiehiään ylittään olennaisesti sen, mitä voitiin pitää asiassa kohtuullisena.

Korkein oikeus katsoi, että valvontalautakunta oli menetellyt harkintavaltansa puitteissa, kun se oli määrännyt asianajajalle varoituksen kohtuuttoman laskutuksen perusteella.

Kysymys myös hovioikeuden tutkimisvelvollisuuden laajuudesta valvonta-asioissa ja velvollisuudesta toimittaa suullinen käsittely.

KKO:2019:12

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen – Euroopan unionin oikeus

Liettuan ja Venäjän kansalainen oli tuomittu Venäjällä vankeusrangaistukseen siellä tekemästään rikoksesta. Venäjä pyysi Suomea luovuttamaan hänet rangaistuksen täytäntöönpanoa varten. Unionin oikeuden mukaan jäsenvaltiossa pysyvästi asuvaa unionin kansalaista on tällaisessa luovuttamisasiassa kohdeltava samalla tavalla kuin kyseisen jäsenvaltion omia kansalaisia. Luovuttamislain nojalla Suomen kansalaista ei saa luovuttaa. Korkein oikeus katsoi, että luovutettavaksi pyydetty asui Suomessa pysyvästi ja oli integroitunut suomalaisen yhteiskuntaan, kun otettiin huomioon hänen perhesiteensä ja pitkäaikainen asumisensa Suomessa. Oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa Korkein oikeus katsoi, ettei luovuttamispyyntöön voida suostua.

L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 2 §
Rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus 6 artikla
SEUT 18 artikla
SEUT 21 artikla

KKO:2019:13

Sopimus – Olosuhteiden muuttaminen – Sopimuksen irtisanominen – Sopimuksen sitovuus – Vahingonkorvaus

Kotitarvemyllyjen osakkaat olivat vuonna 1895 myyneet kiinteistökaupoilla myllykiinteistöt ja koski- osuudet. Kaupparajoissa oli sovitettu myyjien ikuisista vastikkeettomista jauhatusoikeuksista. Sopijapuoleksi tullut yhtiö oli kesäkuussa 2011 irtisanonut jauhatusoikeuksia koskevat sopimukset

päättymään saman vuoden loppuun mennessä, jolloin yhtiön omistaman myllyn toiminta päättyi. Osa osakkaista vaati kanteella ensisijaisesti jauhusoikeuden pysyttämistä ja toissijaisesti korvauksia sopimuksen oikeudettomasta irtisanomisesta.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein katsottiin, että yhtiöllä oli ollut oikeus irtisanoa sopimus ja että yhtiön käyttämä irtisanomisaika oli ollut kohtuullinen.

KKO:2019:14

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Muutosperuste – Ennakkoratkaisuperuste – Todistelu

Käräjäoikeus oli lukenut A:n syyksi petoksen. Syytteen tueksi oli esitetty muun ohessa samasta teosta epäillyn C:n esitutkinnassa antama kertomus. C oli kuollut ennen pääkäsittelyä eikä A ollut voinut esittää tälle kysymyksiä esitutkinnassa. Käräjäoikeus oli katsonut C:n esitutkinnassa antaman kertomuksen uskottavaksi ja riittäväksi näyttöksi A:n syyllistymisestä syytteessä tarkoitettuun petokseen, kun muu näyttö oli tukenut C:n esitutkinnassa kertomaa. Hovioikeus ei myöntänyt A:lle jatkokäsittelylupaa. Korkeimman oikeuden päätöksestä ilmenevillä perusteilla katsottiin, että hovioikeuden olisi tullut myöntää jatkokäsittelylupa muutosperusteella ja ennakkoratkaisuperusteella.

OK 17 luku 29 §
OK 25 a luku 11 §
ROL 11 luku 4 § 3 mom

KKO:2019:15

Muutoksenhaku – Ennakkopäätösvalitus

X oli toiminut käräjäoikeudessa A:n avustajana tämän ajaessa yksin syytettä B:tä vastaan. Käräjäoikeus oli hylännyt A:n ajaman syytteen ja velvoittanut X:n oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 6 §:n nojalla yhteisvastuullisesti A:n kanssa korvaamaan B:n oikeudenkäyntikulut.

X haki hänelle tuomitun oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuden osalta muutosta ennakkopäätösvalituksella Korkeimmalta oikeudelta. A haki käräjäoikeuden tuomioon muutosta muun ohella

saman korvausvelvollisuuden osalta hovioikeudelta.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, ettei estettä ennakkopäätösvalitusta koskevan valituslupahakemuksen tutkimiselle ollut huolimatta X:n ja A:n muutoksenhakujen eriytmisestä kahteen eri oikeusasteeseen. (Ään.) Vrt. KKO:2012:84.

OK 30 a luku

KKO:2019:16

Kiinteistön kauppa – Laatuvirhe – Tarkastusvelvollisuus

Kiinteistön ostajille oli ennen kauppaa esitetty kiinteistöllä olevaa rakennusta koskeva kuntotarkastusraportti, jossa kuvattiin rakennuksessa olevia riskirakenteita ja vaurioita sekä esitettiin korjaus- ja lisätutkimussuosituksia. Kun ostajilla oli saamiensa tietojen vuoksi ollut erityinen syy edellyttää tutkimuksia alapohjan kunnon selvittämiseksi ennen kauppaa, ostajat eivät voineet vedota virheeseen kaupan jälkeen havaittuihin alapohjan vaurioihin eivätkä siihen, että rakennuksessa ei, toisin kuin kuntotarkastusraportissa oli ilmoitettu, ollut tuulettuvaa alapohjaa. (Ään.)

MK 2 luku 22 §

KKO:2019:17

Oikeudenkäyntimenettely – Todistelu – Todistajan kieltäytymisoikeus – Esitutkintakertomuksen huomioon ottaminen oikeudenkäynnissä – Hyödyntämiskielto – Pahoinpitely

Asianomistaja, jolla ei ollut vaatimuksia, oli kieltäytynyt todistamasta asiassa, koska hän ja vastaja olivat olleet avoliitossa ja heillä oli kaksi yhteistä lasta.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta tarkemmin ilmenevillä perusteilla, ettei asianomistajalla ollut oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 18 §:n 2 momentin perusteella vaitiolo-oikeutta, koska oli syytä epäillä, ettei hän ollut itse päättänyt vaitiolo-oikeutensa käyttämisestä. Sen vuoksi asianomistajan esitutkintakertomus voitiin ottaa huomioon oikeudenkäynnissä ja tapahtumapaikalle saapunutta poliisia voitiin kuulla siitä, mitä asianomistaja oli hänelle kertonut.

OK 17 luku 17 §
OK 17 luku 18 § 2 mom

KKO:2019:18

Oikeudenkäyntiasiamies – Lupa oikeudenkäyntiavustajana toimimiseen – Luvan peruuttaminen – Oikeudenkäyntimenettely

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja oli noin 10 kuukauden aikana lähettänyt tuomareille, viranomaisille ja muille tahoille sähköpostiviestejä, jotka olivat sisältäneet useita loukkaavia ja todenmukaista perustaa vailla olevia väitteitä. Viesteissä oli lisäksi vaadittu vastaanottajilta toimenpiteitä, joiden toteuttaminen ei voimassa olevan oikeusjärjestyksen mukaan ollut mahdollista. Korkeimman oikeuden ratkaisussa mainituilla perusteilla katsottiin, että viestien pitkäaikainen ja laajamittainen jakelu osoittivat sellaista harkintakyvyn puutetta, joka vakavasti vaarantaa oikeudenkäyntiavustajan kyvyn valvoa asianmukaisesti asiakkaitensa oikeusturvaa sekä tässä suhteessa huolehtia oikeudenhoidon edellytyksistä. Sen vuoksi viestien katsottiin osoittavan, että oikeudenkäyntiavustaja oli ilmeisen sopimaton oikeudenkäyntiavustajan tehtävään ja että lupa toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana voitiin peruuttaa, vaikka viestit eivät olleet liittyneet hänen tehtäviinsä oikeudenkäyntiasiamiehenä ja -avustajana.

Kysymys myös hovioikeuden menettelystä. (Ään.)

L luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista 2 §, 20 §

KKO:2019:19

Yksityishenkilön velkajärjestely – Maksuohjelma – Maksuohjelman kesto

Hovioikeus vahvisti velkajärjestelyssä maksuohjelman, jossa velallinen määrättiin realisoimaan omistamansa asunto, johon ei sisällynyt vakuudetonta arvoa. Maksuohjelmassa tavallisten velkojen vähimmäiskertymä oli laskettu yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 32 §:n nojalla viiden vuoden ajalta ja maksuohjelman kestoksi oli tämän johdosta määrätty 63 kuukautta.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla kat-

sottiin, että kun velallinen ei säilyttänyt omistusasuntoaan, maksuohjelman kesto ei voitu määrätä kolme vuotta pidemmäksi tavallisten velkojen vähimmäiskertymän kokoon saamiseksi. Kun maksuohjelman tuli vastata velallisen maksukykyä, oli vähimmäiskertymäkin laskettava kolmen vuoden maksuohjelman tuottaman kertymän mukaisesti.

VJL 30 §
VJL 32 §

KKO:2019:20

Yksityishenkilön velkajärjestely – Maksuohjelma – Siirtymäsäännös

A:lle oli vuonna 2014 vahvistettu yksityishenkilön velkajärjestelyssä asunnon säilyttävä maksuohjelma, jossa tavallisten velkojen vähimmäiskertymä oli laskettu kolmen vuoden maksuohjelman mukaisesti. A haki muutosta maksuohjelmaan sen jälkeen, kun yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 32 §:ää oli muutettu niin, että vähimmäiskertymä lasketaan aina viiden vuoden maksuohjelman mukaisesti.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että tavallisten velkojen vähimmäiskertymään oli luettava se kertymä, jonka viisi vuotta kestävä maksuohjelma tuottaisi tavallisille velkojille.

VJL 32 §
VJL 44 §

L yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta (1123/2014), voimaantulo- ja siirtymäsäännös

KKO:2019:21

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Koventamisperusteet

A ja B oli tuomittu arvokuljetusauton kohdistuneen törkeän ryöstön yrityksestä vankeusrangaistuksiin, joita mitattaessa otettiin rikoslain 6 luvun 5 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla rangaistusta koventavana seikkana huomioon se, että heidät kumpikin oli kerran aikaisemmin tuomittu pitkäaikoihin vankeusrangaistuksiin samankaltaisista teoista. Kysymys koventamisperusteen soveltamisesta.

RL 6 luku 5 § 1 mom 5 kohta

KKO:2019:22

Hätävarjelu – Hätävarjeluun liioittelu – Tapon yritys – Todistelu – Näytön arviointi

A:n asuntoon oli tunkeutunut kolme henkilöä, joista yksi oli varustautunut ampuma-aseella ja kaksi pesäpallomailoilla. Asunnon eteisessä pesäpallomailoja käyttäneet henkilöt olivat kohdistaneet lyönnejä A:n päähän, ylävartaloon ja käsiin. Lisäksi kolmas henkilö oli osoittanut A:ta ampuma-aseella ja paininut tämän kanssa. A oli paennut hyökkäystä asuntonsa keittiöön ja sieltä ottamallaan veitsellä hyökkäyksen yhä jatkuessa lyönyt hyökkääjiä, jolle aiheutui A:n menettelystä hengenvaarallisia vammoja. Hovioikeus luki A:n syyksi kolme hätävarjeluun liioitteluna tehtyä tapon yritystä. Kysymys siitä, oliko A:n tekoja pidettävä hätävarjeluun vai sen liioitteluna ja olivatko olosuhteet sellaiset, ettei tekijältä kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista. (Ään.)

RL 4 luku 4 § 1 mom
RL 4 luku 4 § 2 mom

KKO:2019:23

Pakkokeino – Etsintä – Kotietsintä – Paikanetsintä – Oikeudenkäyntimenettely – Tutkimatta jättäminen

A:n kuljettamassa henkilöautossa oli suoritettu paikanetsintä. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että A:lla ei ollut oikeutta saattaa paikanetsintää tuomioistuimen tutkittavaksi.

PakkokeinoL 8 luku 18 § 1 mom

➔ KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallinto-asiat

KHO:2019:2

Asiakirjajulkisuus – Yliopiston valintakoe – Valintakoevastaus – Koesuoritus – Yleisöjulkisuus – Salassapitoperuste – Asian-

osaisjulkisuus – Asianosaisen tiedonsaantioikeus

Yliopiston valintakokeeseen osallistunut oli pyytänyt saada kahdeksan muun hakijanumerolla yksilöidyn hakijan tiettyyn valintakoe tehtävään antamat vastaukset. Valintakokeessa annetut vastaukset olivat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 30 kohdassa tarkoitettuja kokelaan koesuorituksia, ja siten sanotun lainkohdan perusteella salassa pidettäviä asiakirjoja. Valintakokeeseen osallistuneella ei ollut asiakirjojen yleisöjulkisuutta koskevien säännösten perusteella oikeutta saada tietoa pyytämistään valintakoevastauksista.

Yliopiston valintakokeeseen osallistuneella oli asianosaisen tiedonsaantioikeuden perusteella oikeus saada tieto omista vastauksistaan. Tällöin hänellä oli mahdollisuus verrata vastauksiaan mallivastauksiin ja arvioida omalta osaltaan sitä, oliko vastausten arvostelu tapahtunut arvosteluperusteiden mukaisesti. Hakijan oikeusturva kokeen arvostelussa toteutui siten tällä tavoin.

Valintakokeen arvostelu ei ollut tapahtunut vertaamalla kokeeseen osallistuneiden vastauksia toisiinsa, vaan vastauksia oli verrattu julkistettuihin arvosteluperusteisiin, joihin tässä tapauksessa olivat kuuluneet tiedekunnan julkaisemat mallivastaukset. Muiden valintakokeeseen osallistuneiden hakijoiden vastaukset eivät siten olleet julkisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla voineet vaikuttaa vastauksia pyytäneen hakijan omien koevastausten arvosteluun. Näin ollen hänellä ei ollut mainitun asianosaisen tiedonsaantioikeutta koskevan lainkohdan perusteella oikeutta saada tietoa pyytämistään muiden hakijoiden salassa pidettävistä valintakoevastauksista.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 11 § 1 momentti ja 24 § 1 momentti 30 kohta

KHO:2019:8

Lastensuojelu – Yhteydenpidon rajoittaminen – Päihitteettömyyden osoittaminen

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että lastensuojelulain 62 §:n 2 momentissa annetaan viranomaiselle riit-

tävä lailla säädetty peruste vaatia lapsen tapaamisen ehtona vanhempaa tai muuta läheistä henkilöä tarvittaessa osoittamaan, että huostaanotetun lapsen tapaamisesta ei aiheudu momentissa tarkoitettua vaaraa lapselle tai muille henkilöille. Tällaisen etukäteisen selvitysvelvoitteen viranomaisen voi asettaa, jos siihen on olemassa objektiivinen peruste, kuten viranomaisella oleva tieto vanhempien päihdehistoriasta. Vanhemman asiana on toimittaa selvitys, jonka avulla viranomaisen voi varmistaa, että yhteydenpito voi tapahtua lastensuojelulain mukaisesti lapsen edun huomioon ottavalla tavalla. Tällaisen selvitysvelvoitteen asettamisessa ei ole kysymys henkilön velvoittamisesta henkilökatselmukseen. Lastensuojelulain 62 §:ää on tulkittava edellä esitellyllä tavalla niiden lapsen perus- ja ihmisoikeuksien suojaamiseksi, joiden vuoksi lastensuojelulaki yleensä ja sen rajoitustoimenpiteitä koskevat säännökset erityisesti on säädetty. Yhteydenpidon rajoittamista koskevassa päätöksessä oli päätöksentekohetkellä käytettävissä ollut selvitys huomioon ottaen voitu määrätä, että vanhemman oli ennen tapaamista osoitettava päihteettömyytensä päihdeseululla.

Lastensuojelulaki 62 § 2 momentti
Äänestys 4-4

KHO:2019:10

Julkinen hankinta – Suorahankinta – Sote-uudistus – Potilastietojärjestelmä – Terveysterveyspalvelu – Hankintayksiköstä riippumaton, ennalta arvaamattomasta syystä aiheutunut äärimäinen kiire – Yksinoikeuden suojaamiseen liittyvä syy – Tekninen syy – Lisähankinta – Sopimuksen muuttaminen

A:n hyvinvointikuntayhtymä oli suorahankintana 14.11.2016 tekemällään päätöksellä laajentanut käytössään olleen terveydenhuollon potilastietojärjestelmän käyttö-oikeuden B:n kaupungin perusterveydenhuollon henkilöstön käyttöön. B:n kaupungille eräitä potilastietojärjestelmäpalveluja toimitanut yhtiö C valitti päätöksestä markkinaoikeuteen. Markkinaoikeus kumosi yhtiö C:n valituksesta suorahankintapäätöksen ja kielsi A:n hyvinvointikuntayhtymää tekemästä 200 000 euron sakon uhal-

la hankintasopimusta tai panemasta sitä muutoin täytäntöön. Markkinaoikeus katsoi, että hankintayksikkö ei ollut esittänyt hankintalain mukaista perustetta suorahankintapäätökselle.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli A:n hyvinvointikuntayhtymän valituksen johdosta ratkaistavana muun ohella, oliko markkinaoikeus voinut arvioida, että suorahankintaa, lisähankintaa ja hankintasopimuksen muuttamista koskevat edellytykset eivät täyttyneet hankinnassa.

A:n hyvinvointikuntayhtymään oli siirretty vuoden 2017 alusta liikkeenluovutuksella muun ohella B:n kaupungin perusterveydenhuolto. Suorahankintapäätöksellä laajennettiin hankintayksiköllä käytössä olleen tietojärjestelmän käyttöoikeus B:n kaupungin perusterveydenhuollon henkilöstön käyttöön siirtymäkaudeksi, jonka arvioitiin kulumassa sote-uudistuksen voimaantumiseen. Laajennuksella korvattiin myös potilastietojärjestelmäpalvelut, joita yhtiö C oli toimittanut B:n kaupungille.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että mahdollinen sote-uudistus ja sen toteutusaikataulun epävarmuus eivät asian olosuhteissa täytäneet hankintalain 27 §:n 3 kohdassa suorahankinnalle asetettua edellytystä hankintayksiköstä riippumattomasta syystä aiheutuneesta äärimmäisestä kiireestä.

Hankintayksikkö ei ollut myöskään selvittänyt, mitkä olisivat olleet ne hankintalain 27 §:n 2 kohdassa tarkoitettujen yksinoikeuden suojaamiseen liittyvät syyt, joiden vuoksi hankinnan olisi voinut toteuttaa ainoastaan yhtiö D, jonka potilastietojärjestelmä oli käytössä muualla hankintayksikössä kuin B:n kaupungissa.

Hankintalain 27 §:n 2 kohdassa tarkoitettua tekniseksi syyksi hankintayksikkö esitti järjestelmien välisten rajapintojen puuttumisen. Asiassa ei ollut kuitenkaan osoitettu, että useamman järjestelmän käyttäminen olisi käytännössä mahdotonta. Kun otettiin huomioon, että hankintayksikössä oli ollut käytössä erillisiä potilastietojärjestelmiä eikä asiassa ollut selvitetty, ettei rajapintojen toteuttaminen olisi teknisesti mahdollista, korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei hankintayksikkö ollut osoitta-

nut suorahankintaan oikeuttavaa teknistä syytä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi markkinaoikeuden päätöksestä ilmenevillä perusteluilla, etteivät asiassa soveltuneet myöskään hankintalain 28 §:ssä tarkoitettua lisähankintaa koskevat suorahankintaperusteet ja että suorahankintaa ei voitu pitää myöskään sallittuna sopimuksen muuttamisena.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi hankintayksikön valituksen ja pyysytti markkinaoikeuden päätöksen lopputuloksen.

Laki julkisista hankinnoista (348/2007) 27 § 2 ja 3 kohta sekä 28 § 2 mom.

KHO:2019:16

Oikeudenkäynnin viivästyminen – Viivästyshyvytys – Virkamiehen irtisanominen – Valitusasia – Hyvityksen korottaminen – Asianosaiselle erityisen merkittävä asia

Hallinto-oikeus oli katsonut, että valtion virkamies A:n irtisanomista koskeneen valitusasian käsittely oli viivästynyt kahdella vuodella tuomioistuinten vastuulla olevasta syystä, ja oli määrännyt tällä perusteella A:lle maksettavaksi hyvitystä. Hallinto-oikeus oli hylännyt vaatimuksen hyvityksen yhteismäärän korottamisesta hyvityslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että virkamiehen irtisanomista koskevia asioita oli yleensä pidettävä hyvityslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuina asianosaiselle erityisen merkittävänä asioina. Esillä olevassa asiassa ei ollut ilmennyt seikkoja, joiden perusteella asiaa olisi voitu pitää A:lle vähemmän merkittävänä kuin virkamiehen irtisanomista koskevia asioita yleensä. A oli oikeutettu hyvityksen korotukseen, jonka määräksi korkein hallinto-oikeus arvioi 1500 euroa.

Laki oikeudenkäynnin viivästyksen hyvittämisestä (hyvityslaki) 6 § 2 momentti

KHO:2019:17

Ajo-oikeus – Ajokielto – Ajokorttiluvan terveysvaatimukset – Epilepsia – Unenaikaiset epileptiset kohtaukset – Lääkärin ilmoitus ajoterveydestä – Ajo-korttidirektiivi – Ajokorttilaki –

Liikenteen turvallisuusviraston ohjeet

Lääkärin tehtyä poliisille A:ta koskevan ilmoituksen ajokorttiluvan edellytyksenä olevien terveysvaatimusten täyttymättä jäämisestä ryhmässä 1 poliisilaitos oli määrännyt A:n ajokieltoon toistaiseksi.

Hallinto-oikeus hylkäsi A:n poliisilaitoksen päätöksestä tekemän valituksen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi A:n valituksen johdosta, että lähtökohtaisesti poliisin tuli lääkärin ilmoituksen saatuaan määrätä henkilö ilman lisäselvityksiä ajokieltoon. A oli kuitenkin esittänyt sairaudesta sellaista luotettavana pidettävää selvitystä, joka oli otettava huomioon arvioitaessa, ovatko ajokieltoon määräämisen edellytykset täyttyneet.

Jäsenvaltio voi sinänsä asettaa ajokorteista annettua direktiiviä ankarampia vaatimuksia ajo-oikeuden haltijan terveydelle. Ajokorttilain 17 §:n 1 momentin 3 kohdassa kuitenkin viitattiin nimenomaan direktiivin liitteessä III asetettuihin vaatimuksiin asettamatta direktiiviä ankarampia vaatimuksia. Tämän vuoksi arvioitaessa sitä, oliko A täyttänyt ajokorttilain 64 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla lain 12 §:ssä säädetty ajokorttiluvan myöntämisen edellytykset terveysvaatimusten osalta, oli otettava huomioon, mitä direktiivin liitteessä III oli säädetty epilepsiasta. Kun A:lla ei ollut ollut kohtauksia muulloin kuin nukkuessa, häntä oli pidettävä direktiivin mukaan ajokykuisenä. Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden ja poliisilaitoksen päätökset sekä A:lle määrätyn ajokiellon.

Ajokorttilaki 12 § 1 momentti 1 kohta, 17 § 1 momentti 3 kohta (70/2015) ja 2 momentti (70/2015), 21 § 1 momentti (70/2015) ja 3 momentti (386/2011), 64 § 2 momentti 1 kohta ja 66 § 3 momentti Ajokorteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (ajokorttidirektiivi) 2006/126/EY liitteen III kohta 12 sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan komission direktiivillä 2009/113/EY

KHO:2019:18

Ulkomaalaisasia – Turvapaikka – Kansainvälinen suojelu – Sur place -tilanne – Luopuminen islamista – Kristinuskoon kää-

tyminen – Ajankohtainen maatieto – Afganistan

Afganistanilainen turvapaikanhakija A oli Suomessa luopunut islamin uskosta ja kertomansa mukaan kääntynyt kristinuskoon. Hallinto-oikeus oli toimittamansa suullisen käsittelyn perusteella katsonut, ettei valittajan kertomuksesta ole ollut havaittavissa erityisen syvällistä eikä omakohtaista kristinuskon omaksumista. Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa kuitenkin vielä arvioitava, onko valittajalla perusteltu pelko joutua vainotuksi kotimaassaan sen vuoksi, että mahdollinen vainon harjoittaja arvioi, että hänellä on vainoon johtavia uskontoon liittyviä piirteitä riippumatta siitä, onko hänellä todellisuudessa tällaisia piirteitä.

Maatiedon mukaan Afganistan on uskonnollisesti ja kulttuurisesti vahvasti islamilainen maa, jossa ei käytännössä juuri ole vähemmistöuskontojen edustajia. Islamista luopuneisiin, mukaan lukien kristityksi kääntyneet, suhtaudutaan Afganistanissa vihamielisesti. Yleisesti ottaen suurin uhka luopujiin kohdistuu heidän oman perheensä, paikallisyhteisönsä tai alueella toimivien aseellisten ryhmien taholta. Seuraus islamista luopumisesta voi olla lievimmillään yhteisön ulkopuolelle sulkeminen ja pahimmillaan väkivalta, jopa kuolemanrangaistus.

Maatiedosta, joka tosin on tältä osin jossain määrin vaihtelevaa, ilmenee ettei uhka välttämättä ole yhteydessä siihen, onko ulkomailta tapahtunut kristinuskoon kääntyminen todettu aidosta vakauksesta johtuvaksi vai pelkästään lähinnä muodolliseksi. Palauttaa voidaan kotialueella pitää kristittyinä sillä perusteella, että tieto hänen saamastaan kasteesta ja kristilliseen toimintaan osallistumisesta on levinnyt lähipiirissä tai paikallisyhteisössä.

Maatiedon perusteella on sinänsä mahdollista, että ensisijaisesti vain oleskeluluvan saadakseen kristinuskoon kääntynyt henkilö välttyy palatessaan oikeudenloukkauksilta, vaikka tieto olisi levinnyt perhepiiriin tai laajemmankin yhteisön tietoon. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että toiminnan tarkoitushakuisuus on kotialueella kaikille selvää eikä vainon uhkaa tämän vuoksi olisi olemassa.

Korkein hallinto-oikeus arvioi asiaa ajankohtaisen maatiedon ja A:n yksilöllisten olosuhteiden valossa. Asiassa oli riidatonta, että A:n kääntyminen kristinuskoon on hänen perheensä tiedossa. Tämä oli johtanut perhepiirissä häpeään sekä yhteydenpidon katkeamiseen valittajan ja perheen välillä. Valittajan mukaan hänen perheensä on merkittävässä asemassa kotiseudulla ja perheellä on vahva uskonnollinen tausta. Vaikka tämän tiedon esittäminen vasta korkeimmassa hallinto-oikeudessa heikensi sen uskottavuutta, vakavien oikeudenloukkausten uhkaa valittajan perheen taholta ei voitu sulkea pois etenkin, kun otettiin huomioon, että valittaja oli sittemmin Suomessa solminut kristillisen avioliiton vakaumuksellisen kristityn kanssa. Maatiedon ja valittajan kertomuksen perusteella ei voitu vakuuttua siitä, että valittajan kristinuskoon kääntyminen ei olisi mennyt laajempaan tietoon hänen kotialueellaan. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että valittajalla olisi kotialueelleen palatessaan perustellusti aihetta pelätä joutuvansa perheensä ja lähiyhteisönsä taholta ulkomaalaislain 87 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla vainotuksi uskonnon johdosta eikä hänen voitaisi Afganistania koskevan maatiedon perusteella edellyttää turvautuvan sanotun maan suojeleluun. Sisäisen paon mahdollisuutta ei arvioitu ensi asteena.

Ulkomaalaislaki 87 § 1 momentti, 87a §, 87b § 1–2 momentti ja 5 momentti, 88b §, 88c §, 88d § ja 147 §

KHO:2019:20

Ulkomaalaisasia – Kansainvälistä suojelua koskeva asia – Muutoksenhakumenettely – Tosiseikkojen tutkinta ajantasaisesti – Maatietous – Maatietouden arviointi hallinto-oikeudessa – Kuuleminen

Maahanmuuttovirasto oli hylännyt Afganistanin kansalaisen A:n kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen. Hallinto-oikeus totesi päätöksensä perusteluissa, että Maahanmuuttovirasto oli maatiedon osalta viitannut ainoastaan Afganistanin yleiseen tilanteeseen, mitä voitiin Afganistanin alueellisesti vaihtelevissa oloissa pitää puutteellisenä. Hallinto-oikeus arvioi päätöksessään Maahanmuuttoviras-

ton lausunnon ja valittajan siihen antaman vastineen valossa valittajan kotialueen turvallisuustilannetta sekä matkareittiä kotialueelle. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ratkaistavana, oliko hallinto-oikeus voinut arvioida täydennetyt maatiedon vaikutuksen palauttamatta asiaa Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Korkein hallinto-oikeus toteaa, että hallinto-oikeus oli ottanut huomioon täsmällisen ja ajankohittaisen maatietouden vaikutuksen valituksenalaisen päätöksen lopputulokseen, kuten sen oli pitänytkin. Valittaja oli myös saanut vastineessaan hallinto-oikeudelle esittää oman käsityksensä Maahanmuuttoviraston lausunnosta sekä esittää myös uutta maatietoutta. Valitus hylättiin.

Hallintolaki 31 § 1 momentti
Hallintolainkäyttölaki 33 § 1 momentti
Ulkomaalaislaki 98 § 2 momentti
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenlaadittu) Unionin tuomioistuimen (suuri jaosto) tuomio asiassa C-585/16, Serin Alheto
Ks. myös KHO 2010:84 ja KHO 2014:152

KHO:2019:21

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Turvapaikka – Sisäisen paon kohtuullisuus – Afganistan – Kabul – Ajantasainen maatieto – Lapsiperhe

Maahanmuuttovirasto oli katsonut, että Afganistanin kansalaisilla A:lla ja B:llä oli perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotialueellaan Kunduzin maakunnassa vainotuksi ulkomaalaislain 87 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Asiassa oli kysymys siitä, oliko valittajilla, joiden perheeseen kuuluivat vuosina 2012 ja 2014 syntyneet lapset, mahdollisuus turvautua sisäiseen pakoon Kabuliin.

Kun valittajien ei voitu katsoa olevan Kabulissa turvapaikan tai toissijaisen suojelun myöntämisen tarpeessa, arvioitaessa sisäisen paon mahdollisuutta Kabuliin kysymys oli viime kädessä ulkomaalaislain 88e §:n 1 momentissa tarkoitetusta sisäisen paon koh-

tuullisuutta koskevasta harkinnasta. Tällöin huomiota oli kiinnitettävä kohdealueella vallitseviin yleisiin olosuhteisiin ja valittajien henkilökohtaisiin olosuhteisiin.

Ajantasaisen maatiedon mukaan sisäisen paon edellytykset Kabuliin olivat heikentyneet aikaisempaan verrattuna erityisesti Kabulilun huonontuneen humanitaarisen tilanteen vuoksi. Sisäisen paon Kabuliin ei voitu katsoa olevan Kabulilun nykyisessä tilanteessa valittajille lapsiperheenä heidän henkilökohtaisissa olosuhteissaan kohtuullinen vaihtoehto.

Ulkomaalaislaki 87 § 1 momentti ja 88e §

KHO:2019:22

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa yksilöllisestä inhimillisestä syystä – Afganistan – Kabul – Paluumuutto – Haavoittuva asema – Lapsiperhe

Maahanmuuttovirasto oli hylännyt pitkään Afganistanin ulkopuolella asuneiden A:n ja B:n sekä heidän neljän alaikäisen lapsensa turvapaikkaa ja oleskelulupaa koskevan hakemuksen. Heidän hakemuksensa oli tutkittu suhteessa Kabuliin.

Ajantasaisen maatiedon mukaan Kabulilun humanitaarinen tilanne on huonontunut aikaisempaan verrattuna, mikä heikentää ulkopuolelta muuttavien mahdollisuuksia sijoittautua sinne. Valittajien kohdalla oli otettava huomioon, että perheen lapset olivat selvästi alaikäisiä ja yhdellä lapsista oli vakavaa psyykkistä oireilua. Kun Kabulilun olosuhteiden lisäksi otettiin huomioon valittajien henkilökohtaisista olosuhteista ja haavoittuvuudesta kokonaisuudessaan saatu selvitys, oleskeluluvan epääminen olisi ulkomaalaislain 52 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ilmeisen kohtuutonta.

Ulkomaalaislaki 52 § 1 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2019:14

Vesiasia – Pohjavedenottamon suoja-alue – Lähisuojavaoähyke – Suoja-alueääräys – Maa-aines-

ten ottaminen – Edunmenetys – Korvausvelvollisuus

Aluehallintovirasto oli kunnan hakemuksesta määrännyt vedenottoalueelle suoja-alueen ja antanut aluetta koskevat suoja-alueääräykset. Vedenottamoiden lähisuojavaoähykettä koskevan suoja-alueääräyksen mukaan alueella tuli maa-aineslain mukaan luvanvaraiseen maa-ainesten ottamiseen hakea myös vesilain mukainen aluehallintoviraston lupa. Saman suoja-alueääräyksen mukaan maa-ainesten ottaminen oli kielletty luonnontilaisilta alueilta paitsi silloin, kun se luiskien loiventamisen vuoksi oli välttämätöntä.

Lähisuojavaoähykkeellä pääosin sijaitsevan kiinteistön omistajat vaativat suoja-alueen hakijan velvoittamista korvaamaan taloudellisenä tappiona edunmenetys, joka aiheutui suoja-alueääräyksestä johtuvasta maa-ainesten ottamisen estymisestä.

Maa-ainesten ottaminen edellytti lähtökohtaisesti maa-aineslain mukaista lupaa riippumatta siitä, sijaitisiko kiinteistö vedenottamon suojavaoähykkeellä. Suoja-alueääräyksestä seurasi, että maa-ainesten ottaminen edellytti maa-aineslain mukaisen luvan lisäksi vesilain mukaista lupaa niiden ottamiseen. Mikäli maa-aineksiä aiottiin ottaa suoja-alueääräyksen vastaisella tavalla, tarvittiin ennen maa-aineslain mukaista lupaa vielä vesilain 4 luvun 12 §:n 2 momentin mukainen lupaviranomaisen poikkeus suoja-alueääräyksestä.

Arvioitaessa sitä, aiheutuiko suoja-alueääräyksestä korvattavaa edunmenetystä, oli otettava huomioon, että maa-ainesten ottaminen, jonka estymisen perusteella korvausta haettiin, oli luvanvaraista toimintaa, jota voitiin harjoittaa ainoastaan, mikäli oikeudelliset edellytykset toiminnan harjoittamiselle täyttyivät. Maa-ainesten ottamisen sallittavuus kiinteistöltä ratkaistiin siten lopullisesti vasta mainituissa poikkeus- ja lupamenettelyissä. Ennen näissä menettelyissä annettuja ratkaisuja ei voitu ottaa kantaa siihen, aiheutuiko suoja-alueääräyksestä maanomistajille korvattavaa edunmenetystä.

Vesilaki 4 luku 12 § 1 ja 2 momentti

KHO:2019:15

Vesiasia – Maa-ainesten ottaminen – Pohjavedenottamon suoja-alue – Suoja-alueääräys – Poikkeaminen suoja-alueääräyksestä

Vedenottamoiden lähisuojavaivyyhettä koskevan suoja-alueääräyksen mukaan alueella tuli maa-aineslain mukaan luvanvaraiseen maa-ainesten ottamiseen hakea myös vesilain mukainen aluehallintoviraston lupa. Saman suoja-alueääräyksen mukaan maa-ainesten ottaminen oli kielletty luonnontilaisilta alueilta paitsi silloin, kun se luiskien loiventamisen vuoksi oli välttämätöntä.

Aluehallintovirasto oli hylännyt vesilain mukaisen hakemuksen maa-ainesten ottamiseksi vedenottamoiden lähisuojavaivyyhkeeltä. Aluehallintoviraston mukaan alue oli vähäisestä aikaisemmasta maa-ainesten ottamisesta huolimatta pääosin luonnontilaisista ja vanha ottoalue hyvin maise-
moinutta. Aluehallintovirasto katsoi, että vedenottamoiden lähisuojavaivyyhkeille ei tullut perustaa uusia ottamisalueita eikä jo maise-
moituneita ottamisalueita tullut avata uudelleen. Aluehallintovirasto oli hylännyt hakemuksen vesilain 3 luvun 4, 6 ja 7 §:n intressivertailun perusteella. Hallinto-oikeus oli hylännyt luvanhakijan valituksen aluehallintoviranomaisen päätöksestä.

Koska suoja-alueääräys lähtökohtaisesti kielsi maa-ainesten ottamisen luonnontilaisilta alueilta, tarvittiin haettuun maa-ainesten ottamiseen vesilain 4 luvun 12 §:n 2 momentin mukainen poikkeus tästä suoja-alueääräyksestä. Poikkeuksen saaminen oli edellytyksenä sille, että samassa suoja-alueääräyksessä tarkoitettu vesilain mukainen lupa maa-ainesten ottamiseen luonnontilaiselta alueelta voitiin myöntää.

Suoja-alueääräykseen perustuvan vesilain mukaisen luvanhakijan ei voitu edellyttää erikseen hakevan poikkeusta samasta suoja-alueääräyksestä. Asia tuli viran puolesta käsitellä lupaviranomaisessa siinä laajuudessa, että haetun maa-ainesten ottamisen sallittavuus vesilain kannalta tulee kattavasti arvioitua. Aluehallintoviraston olisi siten tullut lupahakemusta ratkaistessaan ensin arvioi-

da, voitiinko suoja-alueääräyksestä myöntää poikkeus.

Korkein hallinto-oikeus palautti asian aluehallintovirastolle käsiteltäväksi suoja-alueääräyksestä poikkeamista koskevana asiana ja vesilain mukaista maa-aineslupaa koskevana asiana.

Vesilaki 4 luku 12 § 2 momentti

Verotusasiat

KHO:2019:1

Arvonlisävero – Verollinen myynti – Poikkeukset myynnin verolli-suudesta – Terveyden- ja sairaanhoitopalvelu – Lääkärikeskus – Itsenäinen ammatinharjoittajalääkäri – Myynti ammatinharjoittajan nimissä ja lukuun – Lääkärikeskuksen suorittamat palvelut

A Oy harjoitti lääkärikeskustointia. Suurin osa yhtiön ylläpitämissä lääkärikeskuksissa toimivista lääkäreistä toimi itsenäisinä ammatinharjoittajina päättäen itsenäisesti palkkioistaan ja huolehtien itse vero- ja eläkelakien mukaisista maksuista ja potilasvakuutuksesta sekä muista yrittäjätöiminnan lakisääteisistä velvoitteista ja kantaen luottotappioriskin mahdollisesti saamatta jäävistä palkkioistaan. A Oy veloitti ammatinharjoittajalääkärien palkkiot asiakkailta yhdessä näille asiakkaille itse suorittamiensa palvelujen kanssa. Ammatinharjoittajalääkärien palkkiot oli laskutusitse ilmoitettu otsikon "A Oy:n muiden puolesta laskuttamat myynnit" alla ja niissä oli myyjän yksilöintitiedot, kuten myyjän nimi, osoite ja y-tunnus sekä lisäksi arvonlisäveroerittely. A Oy:n katsottiin veloittavan ammatinharjoittajalääkärien palkkiot näiden puolesta ja nimissä eikä kysymys siten näiltä osin ollut A Oy:n myynneistä. A Oy:n ei ollut suoritettava arvonlisäveroa ammatinharjoittajalääkärien palkkioihin sisältyvistä arvonlisäverotettavista esteettisen kirurgian toimenpiteistä.

A Oy veloitti ammatinharjoittajalääkärien suorittamiin esteettisen kirurgian toimenpiteisiin tulevilta asiakkailta poliklinikkamaksun, joka oli korvaus vastaanottokäynnin järjestämiseen liittyvistä toimenpiteistä, laboratorio- ja röntgenpalveluja, A Oy:öön työsuhteessa olevan lääkärin anestesiapalveluja, laitosuuden, joka kattoi A Oy:n pal-

veluksessa olevien sairaanhoitajien työn leikkauksessa tai muussa toimenpiteessä ja korvauksen leikkauksalin tiloista, laitteista sekä materiaalikuluista, sekä lisäksi korvauksen hoidosta leikkauksen jälkeen heräämössä ja mahdollisesta yliyön hoidosta ja reseptimaksun. Silloin, kun mainitut palvelut ja tarvikkeiden luovutukset suoritettiin arvonlisäverotettava esteettistä kirurgiaa varten, veloittukset eivät kohdistuneet arvonlisäverolain 34 ja 35 §:ssä tarkoitettuihin verosta vapautettuihin terveyden ja sairaanhoitopalveluihin eivätkä laboratorio- ja röntgenpalvelut liittyneet terveyden- ja sairaanhoitoon arvonlisäverolain 36 §:n 2 kohdassa edellytetyllä tavalla. A Oy:n oli suoritettava arvonlisäveroa mainituista palvelujen suorituksista ja tavaroiden luovutuksista asiakkailta perittävistä vastikkeista. Äänestys 4-1.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu ajalle 6.10.2017–31.12.2018.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 2 § 1 momentti, 18 § 2 momentti, 19 § 1 momentti, 34 § 1 momentti, 35 § ja 36 § 2 kohta
Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta c alakohta, 24 artikla 1 kohta, ja 132 artikla 1 kohta b ja c alakohta

KHO:2019:3

Veronkanto – Kiinteistöverosta vapauttaminen – Valituskielto – Kunnallisvalitus – Perustuslaki – Ilmeinen ristiriita

Kunta oli veronkantolain 38b §:n nojalla ottanut ratkaistavakseen kiinteistöverosta vapauttamista koskevat asiat ja hylännyt yhdistyksen verosta vapauttamista koskevan hakemuksen ja oikaisuvaatimuksen. Hallinto-oikeus oli jättänyt yhdistyksen valituksen tutkimatta, koska veronkantolain 38a §:n 8 momentin mukaan kiinteistöverosta vapauttamista koskevaan päätökseen ei saanut hakea valittamalla muutosta.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi yhdistyksen valituksen katsoen, että mainittu valituskielto ei ollut perustuslain 106 §:ssä tarkoitettulla tavalla ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa.

Suomen perustuslaki 21 § 1 momentti ja 106 §

Kiinteistöverolaki 28 § (527/2010) Veronkantolaki (609/2005) 38 a § (882/2012) 1, 2 ja 8 momentti sekä 38 b § (882/2012) 1 momentti

KHO:2019:24

Arvonlisävero – Välityspalvelu – Vaihto-oppilasmatkojen järjestäminen yhteisön ulkopuolelle – Palvelun myyntimaa

A Oy tarjosi lukioikäisille suomalaisille opiskelijoille palvelua, joka liittyi opiskelijoiden vaihto-oppilasvuoden järjestämiseen Yhdysvalloissa. Palvelu sisälsi oppilaiden tapaamisen yhdessä heidän vanhempiensa kanssa, oppilaiden haastattelemisen tietojen keräämiseksi heidän toiveistaan, ohjelma- vaihtoehtojen etsimisen ja oppilaiden kanssa eri vaihtoehtojen läpikäymisen ja sopimisen siitä, mihin kouluun A Oy oli yhteydessä, koulujen kontaktoimisen, oppilaskandidaattien tietojen toimittamisen kouluille ja mahdollisesti myös oppilaiden puolesta vaihto-oppilasohjelman ehdoista neuvottelemisen.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko yhtiön tarjoama palvelu katsottava arvonlisäverolain 66 §:n myyntimaan yleissäännöksen alaiseksi palveluksi vai oliko siihen sovellettava arvonlisäverolain 69 l §:ssä säädettyä välityspalvelun myyntiä muulle kuin elinkeinonharjoittajalle koskevaa myyntimaa säännöstä.

Palvelussa A Oy saattoi asiakkaansa ja oppilaitoksen yhteen, jotta nämä voisivat tehdä keskenään sopimuksen. Oppilaspaikan välityksen oli katsottava olevan yhtiön tarjoaman palvelun pääasiallinen sisältö. Palveluun liittyviä neuvonta- ja muita vastaavia palveluja oli pidettävä osana tätä välityspalvelua. Koska välityspalvelua ei arvonlisäverolain 69 l §:n mukaan ollut myyty Suomessa, A Oy:n ei ollut tullut suorittaa arvonlisäveroa palvelun myynnistä perimistään vastikkeista.

Arvonlisäveron maksuunpanot tilikausilta 1.1.–31.12.2013 ja 1.1.–31.12.2014.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 66 § ja 69 l §
Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta c alakohta, 45 artikla ja 46 artikla
Neuvoston täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 282/2011 yhteisestä ar-

vonlisäverojärjestelmästä annetun neuvoston direktiivin 2006/112/EY täytäntöönpanotoimenpiteistä 30 artikla

Unionin tuomioistuimen tuomiot asiassa C-235/00, CSC Financial Services, ja asiassa C-453/05, Ludwig

KHO:2019:26

Henkilökohtaisen tulon verotus – Ansiotuloa vai pääomatuloa – Johdon kannustinjärjestelmä – Holdingyhtiö – Osakkeista saatu luovutusvoitto

B-suvun jäsenet omistivat B Oy:n ja C Oy:n. B Oy ja C Oy omistivat holdingyhtiö D Oy:n, jolle B Oy vuonna 2008 suuntasi osakeannin. Kun D Oy oli merkinnyt B Oy:n osakkeita, D Oy:n osakkeita tarjottiin merkittäväksi kolmelle B Oy:n avainhenkilölle mukaan lukien yhtiön talousjohtajana elokuussa 2009 aloittanut A.

A merkitsi D Oy:n osakkeita marraskuussa 2009. A rahoitti osakkeiden merkintähinnan maksamisen C Oy:n antamalla velalla, jonka vakuudeksi A panttasi merkintänsä D Oy:n osakkeet. Lainan koroksi sovittiin 360 päivän euribor lisätynä 1 prosentin marginaalilla. Lainaehojen mukaan korkoa perittiin kerran vuodessa 30.9. Jos A ei jonain vuonna olisi saanut osakesijoituksesta tuottoa niin paljon, että se olisi riittänyt koron maksuun, A:lla oli oikeus vaatia korkoa lisättäväksi tuottoa ylittävältä osalta lainan pääomaan. C Oy:n, A:n ja muiden B Oy:n avainhenkilöiden välisen osakassopimuksen mukaan avainhenkilöillä ei ollut oikeutta luovuttaa osakkeitaan ilman C Oy:n suostumusta. Jos avainhenkilön työsuhde B Oy:ssä päättyi, hänen oli myytävä D Oy:n osakkeensa C Oy:lle.

A oli eronnut B Oy:n palveluksesta marraskuussa 2010, ja hän myi vuonna 2011 osakkeet C Oy:lle kauppahinnasta, joka ei ylittänyt osakkeiden käypää arvoa kaupantekohetkellä. A:n tällöin saamaa luovutusvoittoa oli verotettava luovutusvoittoja koskevien tuloverolain säännösten mukaisesti.

Verovuosi 2011.

Tuloverolaki 29 § 1 momentti, 32 §, 45 § 1 momentti ja 61 § 1 ja 2 momentti

Ennakkoperintälaki 13 § 1 ja 3 momentti

Laki verotusmenettelystä 28 §
Ks. myös KHO 2014:66

KHO:2019:30

Lahjaverotus – Sukupolvenvaihdoshuojennus – Maa- ja metsätalouden harjoittaminen – Metsätila – Maatilakokonaisuus

Puolisot A ja B olivat harjoittaneet yhdessä maa- ja metsätaloutta. A oli kuollut 30.12.2004. Ositus ja perinnönjako oli toimitettu 31.1.2006, jolloin maatila oli siirtynyt puolisoiden pojan C:n omistukseen. Leski B:n omistukseen oli jäänyt kaksi maatilakokonaisuuteen kuulunutta metsätilaa. B lahjoitti metsätilat C:lle 23.1.2014. C vaati sukupolvenvaihdoshuojennussäännösten soveltamista lahjoituksiin.

Asiassa ei ollut esitetty, että metsätilat olisivat olleet tosiasiallisesti C:n käytössä osituksen ja perinnönjaon jälkeen ennen kuin leski lahjoitti ne C:lle tai että leski ja C olisivat yhdessä harjoittaneet maa- ja metsätaloutta. Kun otettiin lisäksi huomioon osituksen ja perinnönjaon ja lahjan välillä kulunut noin kahdeksan vuoden aika, ei voitu katsoa, että lahjoitettuja metsätiloja olisi enää lahjoitushetkellä ollut pidettävä perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 56 §:ssä tarkoitettuna maatilana osana. Edellytyksiä huojenuksen myöntämiselle ei ollut. Verovuosi 2014.

Perintö- ja lahjaverolaki 55 ja 56 §
Vrt. KHO 1994 B 559

KHO:2019:33

Arvonlisävero – Ennakkoratkaisupyyntö unionin tuomioistuimelle – Kiinteistön vuokraus – Kiinteistöön liittyvä palvelu – Konesalipalvelu

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireillä olevassa arvonlisäverotusta koskevassa asiassa oli ratkaistavana kysymys arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 47 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen N:o 1042/2013 13 b artiklan ja 31 a artiklan soveltamisesta A Oy:n asiakkailleen tarjoamaan konesalipalveluun.

Korkein hallinto-oikeus päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraava-

van SEUT 267 artiklassa tarkoitetun ennakkoratkaisupyynnön:

1. Onko arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY täytäntöönpanotoimenpiteistä annetun neuvoston täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 282/2011, jota on muutettu palvelujen suorituspaikan osalta 7.10.2013 annetulla neuvoston täytäntöönpanoasetuksella N:o 1042/2013, 13 b artiklaa ja 31 a artiklaa tulkittava siten, että pääasiassa esillä olevan kaltaista konosalipalvelua, jossa elinkeinonharjoittaja tarjoaa asiakkailleen konesalissa sijaitsevia laitekaappeja oheishyödykkeineen asiakkaan servereiden sijoittamiseen, on pidettävä kiinteän omaisuuden vuokrauksena?

2. Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on kieltävä, onko arvonlisäverodirektiivin 2006/112/EY 47 artiklaa ja edellä mainitun täytäntöönpanoasetuksen 31 a artiklaa kuitenkin tulkittava siten, että pääasiassa esillä olevan kaltaista konesaliapalvelua on pidettävä kiinteään omaisuuteen liittyvänä palveluna, jonka suorituspaikka on kiinteän omaisuuden sijaintipaikka?

Verohallinnon arvonlisäverotusta koskeva ennakkoratkaisu ajalle 27.2.2017–31.12.2018.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 27 §, 28 §, 65 § ja 67 §
Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c alakohta, 47 artikla ja 135 artikla 1 kohta 1 alakohta

Täytäntöönpanoasetus N:o 282/2011, jota on muutettu palvelujen suorituspaikan osalta 7.10.2013 annetulla neuvoston täytäntöönpanoasetuksella N:o 1042/2013, 13b artikla ja 31 a artikla

KHO:2019:36

Elinkeinotulon verotus – Menon vähennyskelpoisuus – Osakepalkkiojärjestelmä – Palkkiojärjestelmää varten perustettu yhtiö

A Oyj aikoi tarjota avainhenkilöilleen osakepalkkiojärjestelmän, jonka hallinnoinnin A Oyj ulkoisti B Oy:lle. B Oy oli perustanut C Holding Oy:n A Oyj:n osakkeiden hankkimista varten. Osapuolet olivat solmineet kolmikantaisen hallinnointisopimuksen sekä siihen liittyvän rahoitussopimuksen. Rahoitussopimuksen perusteella A Oyj myönsi C Holding Oy:lle li-

miittilainan, jolla C Holding Oy hankki pörssistä omistukseensa A Oyj:n osakkeita annettavaksi A Oyj:n palveluksessa työskenteleville avainhenkilöille. Limiittilainan lainapääomaa oli tarkoitus kuitata osakkeiden hankintamennon määrällä sitä mukaa kuin C Holding Oy luovuttaisi A Oyj:n osakkeita tämän avainhenkilöille.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko A Oyj:llä oikeus vähentää osakkeiden hankintamenoa vastaavat C Holding Oy:lle suoritetut maksut täysmääräisesti vai vain elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten puitteissa. Asiassa sovellettavina pääsääntöinä olivat elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 7 §:n säännös ja sitä täsmentävä saman lain 8 §:n 1 momentin 4 kohdan säännös, jonka mukaan vähennyskelpoisia menoja ovat muun muassa elinkeinotoiminnassa työskennelleiden henkilöiden palkat. Koska A Oyj ei järjestelyssä hankkinut omia osakkeitaan, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 16 §:n 9 kohdan omista osakkeista suoritettun määrän vähennyskieltoa koskeva säännös eikä siten myöskään mainitusta säännöksestä poikkeuksen tekevä saman lain 18 §:n 3 momentin säännös tullut asiassa sovellettavaksi. A Oyj:llä oli oikeus vähentää osakkeiden hankintamenoa vastaavat määrät täysimääräisesti. Äänestys 3–2.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu verovuosille 2017–2019. Laki elinkeinotulon verottamisesta 7 §, 8 § 1 momentti 4 kohta, 16 § 9 kohta ja 18 § 3 momentti.

► KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2019-1

Muutoksenhaku – Valituksen perilleajaminen – Valituksen tutkiminen

Diaarinumero: S2018/670

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vaasan hovioikeus 13.9.2018 S18/612

Kantajan asiamies oli määrääjässä lähettänyt käräjäoikeuden tuomiota koskevan valituksen sähköpostin liitetiedostona käräjäoikeuden sähköpostiosoitteeseen. Valitus ei

ollut saapunut käräjäoikeuden sähköpostiin, eikä asiamies ollut saanut lähetyksestä vastaanottokuittausta mutta ei toisaalta myöskään virheilmoitusta. Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksesta sittemmin saadun selvityksen mukaan sähköposti oli saapunut määrääjässä valtionhallinnon sähköpostijärjestelmään, mutta se ei ollut saapunut perille käräjäoikeuden sähköpostiin, koska sähköposti liitetiedostoineen oli ollut kooltaan liian suuri. Käräjäoikeus katsoi, että valituksen toimittaminen oli ollut valittajan vastuulla ja jätti valituksen liian myöhään tulleen tutkimatta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden päätöstä.

Kysymys siitä, oliko käräjäoikeuden tullut jättää valitus tutkimatta.

VL:2019-5

Välimiesmenettely – Välitystuomion kumoaminen

Diaarinumero: S2018/745

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 16.10.2018 S17/919

Suomalainen lainanantajayhtiö oli välimiesoikeudessa vaatinut lainasopimuksessa tarkoitetun lainan takaisinmaksua intialaisilta, samaan konserniin kuuluneilta velallis- ja takaajayhtiöiltä. Lainasopimuksessa oli välityslauseke. Takauksessa olevan oikeuspaikkalausekkeen mukaan lainanantajalla oli oikeus saattaa kaikki takauksesta johtuvat vaatimukset ja riidat suomalaisen tuomioistuimen ratkaistaviksi. Kysymys siitä, sitoiko välityslauseke takaajayhtiötä ja oliko välimies mennyt välimiesmenettelystä annetun lain 41 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla toimivaltaansa ulommaksi katsoessaan olevansa toimivaltainen ratkaisemaan pääasian myös takaajayhtiön osalta.

VL:2019-6

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpitely Todistelu – Näytön arviointi

Diaarinumero: R2018/439

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 18.4.2018 R17/821

Hovioikeus luki A:n syyksi törkeän pahoinpitelyn katsoen, että A oli

suojaamattomassa sukupuoliyhteydessä tartuttanut X:ään HI-viruksen. X:n tartunnasta ei ollut esitetty lääketieteellistä selvitystä. Kysymys näytön arvioinnista.

VL:2019-9

Kirjanpitorikos – Törkeä kirjanpitorikos Rikokseen osallisuus – Avunanto

Diaarinumero: R2018/570

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 31.5.2018 R17/1868

A oli palkkiolupausta vastaan allekirjoittanut osakeyhtiötä koskevan muutosilmoituksen patentti- ja rekisterihallitukselle sekä ylimääräisen yhtiökokouksen ja hallituksen kokouksen pöytäkirjat, joiden mukaan hänestä oli tullut yhtiön hallituksen ainoa varsinainen jäsen ja toimitusjohtaja. A ei ollut sittemmin toiminut eikä hänellä ollut alun pitäenkään tarkoitus toimia yhtiössä näissä ominaisuuksissa. A tuomittiin rekisterimerkintärikoksesta.

Kysymys siitä, oliko A edellä mainitut asiakirjat allekirjoittamalla myös tahallaan auttanut yhtiössä tosiasiallisesti määräysvaltaa käyttänyttä ja törkeästi kirjanpitorikoksesta tuomittua B:tä hävittämään tai kätkemään yhtiön kirjanpitoaineiston.

VL:2019-14

Isyys – Isyyden vahvistaminen Perintöoikeus

Diaarinumero: S2018/453

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Päijät-Hämeen kärjäoikeus 11.6.2018 L17/16551

A oli syntynyt avioliiton ulkopuolella ennen 1.10.1976. Hän oli nostanut vuonna 2003 isyyden vahvistamiskanteen B:tä vastaan. Kanne oli jätet-

ty tutkimatta isyyslain voimaannostosta annetun lain (701/1975) 7 §:n 2 momentin nojalla. B oli kuollut vuonna 2008. Uuden isyyslain (11/2015) tultua voimaan A oli nostanut uuden kanteen, jonka johdosta oli vahvistettu, että B on A:n isä.

Kysymys siitä, onko A:lla oikeus perintöön B:n jälkeen isyyslain 67 §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetyn rajoituksen estämättä.

VL:2019-16

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpitely – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen

Diaarinumero: R2018/790

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 29.8.2018 R18/27

A:n syyksi oli luettu törkeä pahoinpitely ja muita rikoksia. Kärjäoikeus ja hovioikeus ottivat rangaistuksen mittaamisessa naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen nojalla ankaroitavana seikkana huomioon, että A oli kohdistanut rikoksia entiseen avopuolisoonsa. Kysymys yleissopimuksen merkityksestä rangaistuksen määräämisessä.

VL:2019-19

Oikeudenkäyntimenettely – Rikosasia

Diaarinumero: R2018/708

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 31.8.2018 R17/1352

Syyttäjän haettua muutosta kärjäoikeuden tuomioon hovioikeus oli laajentanut syyksilukemista. Hovioikeus oli tämän johdosta myös korottanut asianomistajalle tuomitua vahingonkorvausta, vaikka asianomistaja ei ollut hakenut

muutosta kärjäoikeuden tuomioon. Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta.

VL:2019-20

Lapsen palauttaminen – Asuinpaikka – Bryssel IIa -asetus – Haagin sopimus

Diaarinumero: S2019/98

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 1.2.2019 H18/2915

Asuttuaan vuonna 2013 Iso-Britanniassa syntyneen lapsen kanssa Suomessa noin kahdeksan kuukauden ajan lapsen perhe oli toukokuussa 2016 muuttanut Suomesta Belgiaan isän määräaikaisen työkomennuksen takia. Perhe oli asunut siellä lokakuuhun 2018 saakka, jolloin he olivat matkustaneet Suomeen.

Kysymys siitä, oliko lapsen asuinpaikka Belgia ja oliko lapsi äidin vaatimuksesta palautettava Belgiaan.

VL:2019-21

Muutoksenhaku – Vastavalitus

Diaarinumero: R2019/97

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 8.1.2019 R18/2061

Kärjäoikeus oli tuominnut A:n törkeästi huumausainerikoksesta, kätkemisrikoksesta ja ampumaserikoksesta 2 vuoden 4 kuukauden vankeusrangaistukseen. A oli ilmoittanut vankilanjohtajalle tyytyvänsä kärjäoikeuden tuomioon siltä osin kuin hänet oli tuomittu vankeusrangaistukseen.

Syyttäjä valitti kärjäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen ja A teki vastavalituksen. Hovioikeus jätti vastavalituksen tutkimatta, koska A oli tyytynyt kärjäoikeuden tuomioon.

Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta.